

Publieke omroep beter af zonder voetbal

DE VOLKSKRANT, FORUM, 17 NOVEMBER 2004 (PAGINA 13)

Antonie C.A. Dake

De publieke omroep zal alleen levensvatbaar blijken als hij afziet van voetbalrechten en Ster-inkomsten.

Grijp in staatssecretaris, zegt Antonie C.A. Dake.

Het bieden op voetbalrechten voor de seizoenen vanaf 2005-2006 is begonnen. Naast de vertrouwde partijen als de [Publieke Omroep \(PO\)](#), [RTL](#) en [SBS](#), doet ook [John de Mol](#) dit keer mee. Geen wonder dat de kosten van voetbalrechten dan stijgen.

Want of de PO moet meer betalen om te houden wat hij heeft, of hij gaat naast het net vissen, met bijvoorbeeld de sportsamenvattingen, en krijgt dan minder Ster-inkomsten. Het resultaat zal zijn dat er dan gekort moet worden op de overige PO programma's.

De weg is duidelijk: de PO moet voortaan niet meer gaan bieden op dure voetbalrechten. Het is overigens hoog tijd dat de PO ophoudt het betaald voetbal in Nederland te subsidiëren. Aan sportuitzendingen wordt door de PO zo'n honderd miljoen euro uitgegeven (15 procent van het programmabudget). Voor meer dan 90 procent gaat het bij die kosten om voetballen. Aan de productie wordt plusminus 49 miljoen euro besteed en meer dan vijftig miljoen euro - niemand in Hilversum die het weet wil het zeggen - gaat naar de rechten.

Hiertegenover staat aan Ster-inkomsten, specifiek gerelateerd aan sport (voetbal), veertig miljoen euro. Nu al geeft de PO het Nederlandse voetbal een bonus van ongeveer tien miljoen euro per jaar. De PO snijdt daarmee riemen van andermans leer, namelijk van de belastingbetaler, ook als die nooit tv kijkt.

De mantra - onlangs nog door PO bestuursvoorzitter Bruins Slot geformuleerd - is: publieke omroep is breed plus reclame. Dit 'jargogram' betekent dat de PO de opdracht heeft om 'breed' - voor een groot publiek - te programmeren en dat alleen dan kan waarmaken, als er op de tv-schermen veel gevoetbald wordt en de kassen van de Ster mooi gevuld raken. Alleen zo kan het nog goed aflopen met 91 procent van de overige zendtijd van de PO. Aldus de redenering.

Een fraai staaltje van omroepmythologie: de PO zou zonder Ster 'gemarginaliseerd' worden en inzakken. En de Ster kan alleen functioneren, als de PO kijker veel voetbal ziet en zo geld oplevert. Et cetera. De waarheid is anders. Recent onafhankelijk onderzoek wijst uit dat de PO zonder duur voetbal en zonder duur amusement heel wel zijn 'brede' functie goed, zelfs beter kan uitoefenen. Wat kan er dan gaan gebeuren:

zonder dat voetbal en amusement hebben wij aan twee tv-zenders genoeg.

die twee zenders bieden evenveel 'verse' programma's (zonder herhalingen) als de huidige drie, omdat nu zo ongeveer 45 procent van de gehele zendtijd wordt gebruikt voor (goedkope) herhalingen.

sport wordt als nieuws gebracht, en er komt meer zendtijd voor informatie, films en Nederlands drama dan er nu is.

bij de radio kunnen 3FM, een kloon van wat de markt al doet, en 747AM, die echt te weinig luisteraars heeft om 22 miljoen euro per jaar aan te spenderen, opgeheven worden.

door verdere stroomlijning van de organisatie kunnen dan de totale kosten van het nieuwe bestel tot tweederde worden teruggebracht, zodat er aan de Ster geen behoefte meer is.

Anders dan de leiding van de PO volhoudt is er dus een zinnig alternatief voor het bestel. Tot voor kort was deze 'andere publieke omroep' op zijn best een interessant denkmodel. Met de komst van De Mol is het reclame-vrij maken van de PO geen kreet meer, maar noodzaak. Met afnemende Ster-inkomsten of hogere kosten zal de PO de tering naar de nering moeten zetten.

Er is nog een punt dat de PO al enige tijd in verwarring brengt. In juni kwam staatssecretaris Van der Laan met een merkwaardige nota. In de eerste vijftien pagina's zegt zij vóór het einde van dit jaar enkele voorstellen uit het advies van de officiële commissie-Rinnooy Kan te willen invoeren, onder andere door de voorzitters van de omroepverenigingen uit de Raad van Toezicht te zetten. In de laatste vijf pagina's maakt zij dat voornemen irrelevant en laat zij weten dat zij 'in het voorjaar van 2005 . . . (met) . . . concrete (wets)voorstellen voor een

nieuwe inrichting van de publieke omroep' zal komen. Zij gaat Hilversum op de schop nemen, maar hoe? Het is dan ook niet verwonderlijk dat er grote onrust in omroepeland is ontstaan.

Een ander signaal kwam van de **TROS** die er over denkt het bestel te verlaten, 'commercieel' te gaan en aansluiting te zoeken bij de Vlaamse VTM. Ook bij de **AVRO** blijkt onvrede over de PO en overweegt men - nog voorzichtig - zich bij de TROS aan te sluiten.

De redenering van de AVRO doet is merkwaardig: ze zegt dat de PO te centralistisch optreedt, een meer gehoorde klacht. Maar tevens spreekt de voorzitter - terecht - van 'kijkcijferdwang' en wil de nieuwe directie meer informatie en meer kunst in het eigen programma doen, ook heel begrijpelijk. Maar zou een gang naar de markt veel helpen om die manco's op te heffen? Integendeel.

Maar hoe dan ook: nu de financiering van de PO al op overzienbare termijn in het ongerede dreigt te raken door onbetaalbare sportrechten, moet worden opgetreden. Die onontkoombare ingreep zou het beste in nauw overleg tussen Hilversum en **Den Haag** tot stand moeten komen. Het treurige is dat niets erop wijst dat uit de bestuurshoek van de PO enig gezamenlijk en constructief voorstel of antwoord op de dreigende crisis is te verwachten.

Van der Laan doet er daarom goed aan het heft duidelijk in handen te nemen en reeds nu aan te kondigen dat de PO niet langer aan deze ratrace om de voetbalrechten zal meedoen. Als zij dat niet doet, maakt de PO vroeg of laat een harde landing: hogere kosten, lagere inkomsten (of beide), nog meer kritiek op het programmabeleid, afkalfvend politiek draagvlak, einde verhaal.

Haar scenario zou er als volgt uit kunnen zien: de PO jaagt niet langer dure sportrechten na, de Ster gaat op termijn verdwijnen, voor non-sport programma's komt meer zendtijd, en de organisatie van de PO wordt drastisch gesaneerd en in een strak keurslijf gesnoerd. Een geruststelling voor de staatssecretaris is dat voor een dergelijke lijn een politieke meerderheid te vinden is: volgens een onlangs gehouden opinieonderzoek steunt 77 procent van de coalitie-kiezers en 68 procent van de overige kiezers deze aanpak. Het woord is nu aan een harde heemeester. De staatssecretaris is de aangewezen persoon.

Copyright: Dake, Antonie C.A.

Antonie C.A. **Dake** is onafhankelijk publicist., Zie: www.anderepubliekeomroep.nl